EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.5.20.
COM(2020) 522 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Portugália 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2020. évi stabilitási programját

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Portugália 2020. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Portugália 2020. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Bizottság 2019. december 17-én elfogadta az éves fenntartható növekedési stratégiát, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2020. évi európai szemeszterét. Kellő figyelmet fordított az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság által 2017. november 17-én kihirdetett szociális jogok európai pillérére. A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet alapján 2019. december 17-én elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést is, amelyben Portugáliát azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerül sor. A Bizottság ugyanezen a napon az euróövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott.

(2) A Portugáliára vonatkozó 2020. évi országjelentést[3] 2020. február 26-án tették közzé. Az országjelentés értékelte a Tanács által 2019. július 9-én[4] elfogadott

[1] HL L 209., 1997.8.2., 1. o.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o.
[3] SWD(2020) 521 final.
[4] HL C 301., 2019.9.5., 117. o.

országspecifikus ajánlások és az előző években Portugáliának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzéseinek megvalósítása terén Portugália által elért eredményeket. Az országjelentés emellett magában foglalta az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke szerinti részletes vizsgálatot is, amelynek eredményeit szintén 2020. február 26-án tették közzé. Vizsgálata alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy Portugáliában makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mindenekelőtt a jelentős nettó külső kötelezettségállomány, a magán- és az állami szektor adósságállománya és a nemteljesítő hitelek magas aránya az alacsony termelékenységnövekedés mellett sebezhetővé teszi az országot.

(3) Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 11-én hivatalosan világjárványnak nyilvánította a Covid19-járványt. A világjárvány súlyos népegészségügyi szükséghelyzetet jelent a polgárok, a társadalom és a gazdaságok számára. Rendkívüli nyomást gyakorol a nemzeti egészségügyi rendszerekre, zavarokat okoz a globális ellátási láncokban, volatilitáshoz vezet a pénzügyi piacokon, sokkokat idéz elő a fogyasztói keresletben, és számos ágazatra kedvezőtlenül hat. Veszélyezteti az emberek munkahelyét, jövedelmét és a vállalkozások tevékenységét. A világjárvány komoly gazdasági sokkot okozott, amelynek már most is súlyos hatása van az Európai Unióban. A Bizottság 2020. március 13-án elfogadott közleményében[5] a válság nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedéseket sürgetett, nemzeti és uniós szinten minden szereplő bevonásával.

(4) Több tagállam szükségállapotot hirdetett ki, vagy szükséghelyzeti intézkedéseket vezetett be. Minden szükséghelyzeti intézkedésnek szigorúan arányosnak, szükségesnek és időben korlátozottnak kell lennie, valamint összhangban kell lennie az európai és nemzetközi normákkal. Ezeknek az intézkedéseknek demokratikus felügyelet és független bírósági felülvizsgálat alá kell tartozniuk.

(5) 2020. március 20-án a Bizottság elfogadott egy közleményt a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének alkalmazásáról[6]. Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében, 6. cikkének (3) bekezdésében, 9. cikkének (1) bekezdésében és 10. cikkének (3) bekezdésében, valamint az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (5) bekezdésében és 5. cikkének (2) bekezdésében meghatározottak szerinti rendelkezés elősegíti a költségvetési politikák összehangolását súlyos gazdasági visszaesés idején. Közleményében a Bizottság megosztotta a Tanáccsal azt a véleményét, miszerint a Covid19-járvány következtében várható súlyos gazdasági visszaesés miatt a jelenlegi feltételek lehetővé teszik a rendelkezés alkalmazását. A tagállamok pénzügyminiszterei 2020. március 23-án egyetértettek a Bizottság értékelésével. Az általános mentesítési rendelkezés aktiválása lehetővé teszi a középtávú költségvetési célhoz vezető kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, ha ez középtávon nem veszélyezteti a költségvetés fenntarthatóságát. A korrekciós ág tekintetében a Tanács a Bizottság ajánlására úgy is határozhat, hogy módosított költségvetési pályát fogad el. Az általános mentesítési rendelkezés nem függeszti fel a Stabilitási és Növekedési Paktum eljárásait. Lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eltérjenek az általában alkalmazandó költségvetési követelményektől, a Bizottság és a Tanács számára pedig biztosítja annak lehetőségét, hogy a Paktum keretében meghozzák a szükséges szakpolitikai koordinációs intézkedéseket.

---

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(6) Folyamatos fellépésre van szükség a vírus terjedésének korlátozása és ellenőrzés alatt tartása, a nemzeti egészségügyi rendszerek ellenálló képességének megerősítése, a társadalmi-gazdasági következményeknek a vállalkozásokra és háztartásokra irányuló támogató intézkedések révén történő csökkentése, valamint a gazdasági tevékenység újraindulása fényében a munkahelyeken megfelelő egészségügyi és biztonsági feltételek biztosítása érdekében. Az Uniónak teljes mértékben ki kell használnia a rendelkezésére álló eszközöket, hogy támogassa a tagállamok e területeken tett erőfeszítéseit. Ezzel párhuzamosan a tagállamoknak és az Uniónak együtt kell működniük azon intézkedések kidolgozásában – többek között a zöld átállás és a digitális átalakulás integrálásával, valamint a válság tanulságainak levonásával –, amelyek társadalmunk és gazdaságaink rendes működéséhez és a fenntartható növekedéshez való visszatéréshez szükségesek.

(7) A Covid19-válság rávilágított, hogy az egységes piac lehetővé teszi a rendkívüli helyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást. Mindazonáltal a helyreállítási szakaszba való gyors és zökkenőmentes átmenet, továbbá az áruk, szolgáltatások és a munkavállalók szabad mozgásának biztosítása érdekében az egységes piac rendes működését akadályozó rendkívüli intézkedéseket azonnal meg kell szüntetni, amint azok már nem nélkülözhetetlenek. A jelenlegi válság rámutatott arra, hogy válsághelyzet-felkészültségi terveket kell kidolgozni az egészségügyi ágazatban, amelyeknek magukban kell foglalniuk különösen a beszerzési stratégiák javítását, az ellátási láncok diverzifikálását és az alapvető eszközök stratégiai tartalékainak kialakítását. Ezek kulcsfontosságú elemek az átfogóbb válsághelyzet-felkészültségi tervek kidolgozása szempontjából.

(8) Az uniós jogalkotó már módosította a vonatkozó jogi kereteket[7], hogy lehetővé váljon a Covid19-világjárvány rendkívüli hatásainak kezelése érdekében az európai strukturális és beruházási alapokból származó fel nem használt források tagállamok általi mobilizálása. Ezek a módosítások további rugalmasságot, valamint egyszerűsített és észszerűsített eljárásokat biztosítanak. A cash flow-nyomás enyhítése érdekében a tagállamok a 2020–2021-es pénzügyi évben igénybe vehetik az uniós költségvetés 100 %-os társfinanszírozását is. Portugáliát arra ösztönözzük, hogy teljes mértékben használja ki az említett lehetőségeket a kihívások által leginkább érintett egyének és ágazatok támogatása érdekében.

(9) A világjárvány társadalmi-gazdasági hatásai valószínűleg egyenlőtlenül oszlanak el Portugália régiói között az eltérő szakosodási minták miatt, mindenekelőtt a jelentős mértékben turizmusra támaszkodó régiókban, mint Algarve, valamint Madeirán és az Azori-szigeteken, amelyek legkülső régiónak minősülnek. Ez a Portugálián belüli regionális és területi egyenlőtlenségek növekedésének jelentős kockázatával jár. A tagállamok közötti konvergenciafolyamat átmeneti felborulásának kockázatával együtt a jelenlegi helyzet célzott szakpolitikai válaszintézkedéseket tesz szükségessé.

---

[7] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/460 rendelete (2020. március 30.) az 1301/2013/EU, az 1303/2013/EU és az 508/2014/EU rendeletnek a COVID-19 járványra adott válaszként a tagállamok egészségügyi rendszereibe és gazdaságuk más ágazataiba történő beruházások mozgósítását célzó különös intézkedések tekintetében történő módosításáról (A koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés) (HL L 99., 2020.3.31., 5. o.), valamint az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/558 rendelete (2020. április 23.) az 1301/2013/EU és az 1303/2013/EU rendeletnek az európai strukturális és beruházási alapok COVID-19-járványra adott válaszlépésekre történő felhasználásához kivételes rugalmasságot biztosító egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L 130., 2020.4.24., 1. o.).

(10) Portugália 2020. május 16-án benyújtotta 2020. évi nemzeti reformprogramját és 2020. évi stabilitási programját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

(11) Portugália jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához és az adósságszabály hatálya alá tartozik. A Tanács 2018. július 13-i ajánlása szerint Portugáliának biztosítania kellett, hogy a nettó elsődleges államháztartási kiadások[8] nominális növekedési rátája 2019-ben ne haladja meg a 0,7 %-ot, ami a GDP 0,6 %-ának megfelelő éves strukturális kiigazításnak felel meg. A Bizottság átfogó értékelése megerősíti, hogy 2019-ben, valamint a 2018. és 2019. évet együttesen vizsgálva a középtávú költségvetési célhoz vezető ajánlott kiigazítási pályától való jelentős eltérés állt fenn. Ugyanakkor az általános mentesítési rendelkezés aktiválásának fényében a Portugáliára vonatkozó jelentős eltérési eljárás keretében nem indokolt további lépéseket tenni.

(12) A kormány 2020. évi stabilitási programja nem tartalmaz sem makrogazdasági forgatókönyvet, sem a tervezett államháztartási egyenleget és GDP-arányos államadósságot, legalább 2020-ra vonatkozóan. A 2020. évi stabilitási program becslései szerint azonban a korlátozások minden 30 munkanapja – azaz körülbelül 1,5 teljes hónap – átlagosan 6,5 százalékpontos negatív hatást gyakorolhat az éves GDP-re. A makrogazdasági és költségvetési kilátásokat a Covid19-világjárvány miatt nagy bizonytalanság övezi. A költségvetési előrejelzések mögött országspecifikus kockázatok húzódnak meg, amelyek az egyes állami vállalatokból és a Covid19-járvánnyal kapcsolatos, magánszektort érintő intézkedésekből fakadó állami függő kötelezettségek megugrásához kapcsolódnak. Ez azon nem elhanyagolható mértékű korábbi szinteken túl értendő, amelyek részben a újabb banktámogatási intézkedések esetleges további költségvetési hatásaihoz kapcsolódnak.

(13) A Covid19-világjárványra válaszul és az összehangolt uniós megközelítés részeként Portugália költségvetési intézkedéseket fogadott el az egészségügyi rendszer kapacitásának növelése, a járvány megfékezése és a különösen súlyosan érintett egyének és ágazatok megsegítése érdekében. A 2020. évi stabilitási program havi vagy éves alapon becsüli meg ezen intézkedések költségvetési hatásait, anélkül, hogy aggregált éves számadatot jelezne elő 2020-ra. Az intézkedések között szerepel többek között a vállalkozásoknak az üzleti tevékenység újrakezdéséhez nyújtott egyszeri különleges támogatás (508,0 millió EUR, azaz a GDP 0,3 %-a), a munka ideiglenes megszakítására vonatkozó egyszerűsített rendszer („leállás”, havonta 373,3 millió EUR, azaz a GDP 0,2 %-ának megfelelő támogatás), valamint az egyéni védőeszközök beszerzése az egészségügyi rendszerben (a GDP 0,1 %-a havonta)[9]. A Bizottság becslése szerint ezek az intézkedések 2020-ban összesen a GDP mintegy 2,5 %-ának megfelelő közvetlen költségvetési kiadást eredményezhetnek. Emellett Portugália olyan intézkedéseket jelentett be, amelyeknek ugyan nincs közvetlen költségvetési hatása, de hozzájárulnak a vállalkozások és háztartások fizetőképességének támogatásához, és amelyeket a 2020. évi stabilitási program közel

[8] A nettó elsődleges államháztartási kiadás a teljes államháztartási kiadás, a következők kivételével: kamatkiadások, az uniós programokra fordított azon kiadások, amelyeket teljes mértékben ellentételeznek az uniós alapokból származó bevételek, valamint az álláskeresési járadékokra fordított kiadások nem diszkrecionális változásai. A hazai finanszírozású bruttó állóeszköz-felhalmozás négyéves időszakra van szétterítve. A diszkrecionális bevételi intézkedéseket, illetve a törvényben előírt bevételnövelést figyelembe veszik, a bevételi és a kiadási oldalon végrehajtott egyszeri intézkedéseket pedig nettósítják.

[9] A Bizottság 2020. tavaszi előrejelzése szerint a 2020. évi költségvetési hatások a GDP százalékában vannak kifejezve.

25,2 milliárd EUR-ra, vagyis a GDP 12,5 %-ára becsül. Ezen intézkedések közé tartoznak a hozzáadottérték-adó, a személyi jövedelemadó és a társasági adó, valamint a társadalombiztosítási járulékok tekintetében biztosított halasztások (7,9 milliárd EUR, azaz a GDP 3,9 %-a), továbbá az államilag garantált hitelkeretek és más hasonló kezdeményezések (4,0 milliárd EUR, azaz a GDP 2,0 %-a). Összességében a Portugália által megtett intézkedések összhangban vannak a Covid19-járvány nyomán hozott koordinált gazdasági válaszintézkedésekről szóló bizottsági közleményben foglalt iránymutatással. Ezen intézkedések maradéktalan végrehajtása, majd ezt követően – amennyiben a gazdasági feltételek lehetővé teszik – olyan költségvetési politika követése, amelynek középpontjában a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítása áll, hozzá fog járulni a költségvetés középtávú fenntarthatóságának megőrzéséhez.

(14) A Bizottság változatlan szakpolitikát feltételező, 2020. tavaszi előrejelzése alapján Portugália államháztartási egyenlege 2020-ban a GDP 6,5 %-át, 2021-ben pedig 1,8 %-át teszi ki. A GDP-arányos államadósság az előrejelzések szerint 2020-ban eléri a 131,6 %-ot, mielőtt 2021-ben 124,4 %-ra csökken.

(15) A Bizottság 2020. május 20-án a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése alapján jelentést adott ki, mivel Portugália a hiányra vonatkozóan a GDP 3 %-ában meghatározott küszöbérték túllépését tervezi 2020-ban. Összességében az elemzés arra enged következtetni, hogy a Szerződésben és az 1467/97/EK rendeletben meghatározott hiánykritérium nem teljesül.

(16) A Covid19-világjárvány 2020. március elején érte el Portugáliát, jelentős nyomás alá helyezve az ország egészségügyi rendszerét. A kormány rövid időn belül a járvány megfékezésére irányuló, szigorú intézkedések széles körét hajtotta végre, a 2020. március 18. és 2020. május 2. közötti időszakra alkotmányos szükségállapotot léptetett életbe annak érdekében, hogy a lehetséges mértékben korlátozza a betegség terjedését és mérsékelje a halálesetek számát. Portugália intézkedéseket hozott az egészségügyi rendszer reagálási képességének megerősítése és a fertőzési görbe lapítása érdekében, hogy a kórházak ne terhelődjenek túl. A járvány megfékezésére irányuló nemzeti és globális intézkedések a legtöbb ágazatban súlyosan korlátozták a gazdasági tevékenységet; különösen súlyosan érintették az idegenforgalmat és a kapcsolódó tevékenységeket, és lerontották Portugália társadalmi és gazdasági kilátásait, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások esetében. A gazdaság 2020-ban várhatóan 6,8 %-kal zsugorodik, majd 2021-ben 5,8 %-kal növekszik.

(17) A Covid19-világjárvány emberek egészségére gyakorolt azonnali hatásának enyhítése érdekében széles körben jelentős kiadásokat eszközöltek az egészségügyi rendszer támogatása érdekében. Beruházásokra van szükség az egészségügyi rendszer ellenálló képességének javítása érdekében, biztosítva a válsághelyzetekre való reagálási képességek erősítéséhez szükséges berendezéseket, termékeket és infrastruktúrát, beleértve az intenzív ellátást, a tesztelést, a technológiai és alkalmazott orvosi kutatást és az egyetemes hozzáférést többek között a városi területeken kívül, valamint Madeira és az Azori-szigetek legkülső régióiban is. A Covid19-járvány kezdetén éppen folyamatban volt a közkórházak új irányítási modelljének bevezetésére irányuló terv fokozatos megvalósítása, melynek részét képezte az éves költségvetések jelentős emelése is. A jelenlegi helyzetben e terv folyamatos végrehajtása hozzájárulhat az egészségügyi rendszer ellenálló képességének megerősítéséhez. A Covid19-járvány bebizonyította, hogy Portugáliában sérülékenyek a hosszú távú gondozást biztosító létesítmények, amelyekben magasabb volt a fertőzések és a halálesetek aránya. Annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben javult a tartós ápolás-gondozás területi

lefedettsége, az általános hozzáférési arány az ország valamennyi régiójában alacsony. Ugyanakkor a Covid19-járvány előtt az előrejelzések szerint a hosszú távú egészségügyi kiadások GDP-arányos növekedése az Unióban az egyik legmagasabb volt. A jelenlegi válság, valamint az idősödéssel kapcsolatos kihívások kezeléséhez folyamatos erőfeszítésekre van szükség az egészségügy és a tartós ápolás-gondozás hatékonyságának és kapacitásának javítása érdekében.

(18) A 2014 óta tartó pozitív munkaerőpiaci fejleményeket követően Portugália most rendkívüli foglalkoztatási kihívásokkal néz szembe a pandémia következtében. A Bizottság előrejelzése szerint a munkanélküliség a 2019. évi 6,5 %-ról 2020-ban az aktív népesség 9,7 %-ra emelkedik, majd 2021-ben 7,4 %-ra javul. A foglalkoztatás támogatása és a munkahelyek megszűnése kockázatának csökkentése érdekében Portugália egyszerűsítette és kiigazította az ideiglenes munkamegszakításra vonatkozó hatályos szabályozásának alkalmazását. Az uniós és nemzeti programok célzott felhasználása megóvhatná a munkahelyeket és a gazdasági tevékenységet, különösen a kis- és középvállalkozások (kkv-k) körében. A fellendülés szakaszában a személyre szabott és célzott aktív munkaerőpiaci intézkedések – különösen a továbbképzés és az átképzés – döntő szerepet fognak játszani a munkaerő munkavállalási képességének fenntartásában. A munkáltatók, az oktatási és képzési intézmények, valamint az állami foglalkoztatási szolgálatok közötti együttműködés kulcsfontosságú lesz a nagymértékű munkaerő-felvétel megvalósításához.

(19) A Covid19-járvány a társadalmi hatások enyhítését és a kiszolgáltatott helyzetben lévő emberek védelmét célzó intézkedéseket tesz szükségessé, hogy az egyenlőtlenségek ne súlyosbodjanak. Ezek közé tartoznak a munkanélküliellátás-rendszerek és a leginkább érintett munkavállalók – köztük az önfoglalkoztatók és az atipikus munkavállalók – jövedelemtámogatása, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a munkaerőpiacra való visszailleszkedést elősegítő intézkedések. A nemzeti szociális szükséghelyzeti tervnek a szociális partnerekkel és a civil társadalommal együttműködésben történő végrehajtása hozzájárulhat a válság társadalmi következményeinek enyhítésére irányuló azonnali és összehangolt fellépéshez. A szociális transzferek hatékonyságának az elmúlt években tapasztalt csökkenését ellensúlyozó szakpolitikai változások – pl. a minimáljövedelem, az időseknek nyújtott szolidaritási pótlék, a nyugdíjak és a családi ellátások növelése – pozitív hatást gyakoroltak a jövedelemeloszlásra. Mindazonáltal a szociális transzferek (a nyugdíjakat nem számítva) 2018-ban Portugáliában mindössze 23,8 %-kal csökkentették a szegénység kockázatának kitett lakosság arányát, ami jelentősen elmarad a 34 %-os uniós átlagtól. Továbbá a nemzeti szegénységi küszöb mindössze 40 %-át kitevő jövedelmet biztosító minimálbérrendszer megfelelősége az utolsók között van az EU-ban.

(20) A Covid19-világjárvány jelentős igényeket támaszt a digitális technológiák használatával szemben az oktatáshoz és az üzleti tevékenységhez való folyamatos hozzáférés biztosítása érdekében, a közösségi kontaktusok korlátozását célzó intézkedések szükséges alkalmazása mellett. A portugál iskolák és képzési központok bezártak, és a hagyományos, személyes jelenléten alapuló tanulás megszakadt. A háztartások mintegy 6 %-a még mindig nem rendelkezik internet-hozzáféréssel, ami a becslések szerint 50 000 tanulót érint, az internet-hozzáférés és a távközlési hálózatok lefedettsége pedig jelentős eltéréseket mutat a városi és vidéki területek között. A társadalmi-gazdasági szempontból kiváltságos családokból származó diákok jobb helyzetben vannak a távoktatás jelentette kihívások kezeléséhez. Továbbá Portugáliában jelentős a digitális készségek hiánya. 2019-ben a lakosság 48 %-a nem rendelkezett az alapvető digitális készségekkel, közülük mintegy 26 %-nak egyáltalán

nem voltak digitális készségekei, azok aránya pedig, akik még soha nem használták az internetet, kétszerese volt az uniós átlagnak. A jelenlegi körülmények szükségessé teszik az e-képzési kurzusok intenzív végrehajtását, valamint a digitális kirekesztés által érintettek segítését a távoktatáshoz való hozzáférés akadályainak leküzdésében. Az alternatív munkafeltételek biztosítását és a digitális szolgáltatások nyújtását lehetővé tevő digitális technológiák bevezetésével a szolgáltatásaikat online nyújtani képes vállalkozások megőrizhetnék üzletmenetük folytonosságát, és ezáltal enyhülne a korlátozások hatása egyes ágazatokban. Ez különösen fontos Portugáliában, amelynek gazdaságát leginkább a hagyományos ágazatokban koncentrálódó mikrovállalkozások jellemzik. A kkv-k digitalizálásának egyik fő akadálya a digitális tudáshiány, amely a vezetők és az alkalmazottak általánosan alacsony digitális jártassági szintjéből ered.

(21) Az elkerülhető csődök megelőzése, valamint annak lehetővé tétele érdekében, hogy a vállalkozások túléljék a sokkot és versenyképesek maradjanak, Portugália intézkedéscsomagot fogadott el, amelynek célja azon életképes vállalkozások, különösen kkv-k támogatása, amelyeket érintett a közösségi kontaktusok korlátozására irányuló, a működés korlátozásával és a hazai és globális kereslet csökkenésével járó intézkedések bevezetése. Az intézkedéscsomag likviditási támogatás nyújtására összpontosít, többek között az állam és a pénzintézetek által finanszírozott garanciák, közvetlen támogatások, adóhalasztások és a társadalombiztosítási járulékok csökkentése révén. Különösen a legsúlyosabban érintett ágazatokra összpontosít, beleértve az idegenforgalmat, a vendéglátást és a kapcsolódó gazdasági tevékenységeket, valamint a gyártó és exportáló vállalkozásokat. Fontos, hogy a közintézmények és a magánszférabeli közvetítők kellő időben és hatékonyan hajtsák végre ezeket az intézkedéseket. Ezzel összefüggésben a portugál kormány egyszerűsítette a hitelkeretekhez való hozzáférés folyamatát, nevezetesen a vállalkozások által benyújtandó dokumentációt. Ezen intézkedések kidolgozása és végrehajtása során figyelembe kell venni a bankszektor ellenálló képességét. A további szakpolitikai intézkedések célja a vállalkozók és az önfoglalkoztatók támogatása.

(22) A gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében fontos lesz a kiforrott közberuházási projektek előreütemezése és a magánberuházások ösztönzése, többek között kapcsolódó reformok révén. A kutatást és innovációt, a digitalizációt, a konnektivitást és a zöld átmenetet támogató, növekedésösztönző beruházások hozzájárulnak a portugál gazdaság fellendüléséhez és a hosszú távú fenntartható növekedés felé terelik azt. A közlekedési infrastruktúrába történő beruházások megoldást jelenthetnek Portugália periférikus helyzetére, különösen azáltal, hogy megszüntetik a Spanyolországgal való vasúti összeköttetés hiányosságait, és lehetővé teszik a portugál kikötők kihasználatlan potenciáljának kiaknázását. Portugália nemzeti energia- és klímaterve kitér az éghajlatvédelmi és energetikai átállás kezeléséhez szükséges jelentős beruházásokra. Az épületek energiahatékonyságának javítása és a vállalkozások energiafogyasztásának csökkentése terén változatlanul óriási lehetőségek vannak. Az Ibériai-félsziget jobb energetikai összeköttetése fokozottabb versenyt tenne lehetővé, és előmozdítaná a megújuló energia elterjedését. A beruházások elősegíthetik az éghajlatváltozás káros hatásaira, például az árvizekre és az erdőtüzekre való felkészülést, javíthatják a víz- és hulladékgazdálkodást, és fejleszthetik a körforgásos gazdaságban rejlő lehetőségeket. A Méltányos Átállást Támogató Alap 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó programozása elősegítheti Portugáliában a klímasemleges gazdaságra való átállás által jelentett egyes kihívások

kezelését, különösen az országjelentés[10] D. mellékletében ismertetett területeken. Így Portugália a lehető legjobban kihasználhatná ezt az alapot.

(23) A portugál igazságszolgáltatási rendszer az elmúlt években hatékonyabbá vált több olyan intézkedésnek köszönhetően, amelyek végrehajtása jelenleg is folyamatban van. A pandémia és az abból eredő recesszió azonban a jogviták számának növekedéséhez vezethet, ami tovább súlyosbíthatja a fennmaradó szűk keresztmetszeteket, különösen a hosszadalmas eljárásokat és a közigazgatási és adóügyi bíróságok jelentős ügyhátralékát. Az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának és rugalmasságának növelése javíthatná az üzleti környezetet, ami különösen a belföldi kkv-k és befektetők javát szolgálná.

(24) Miközben a jelenlegi ajánlások a világjárvány társadalmi-gazdasági hatásainak kezelésére és a gazdaság helyreállításának elősegítésére összpontosítanak, a Tanács által 2019. július 9-én elfogadott 2019. évi országspecifikus ajánlások olyan reformokra is kitértek, amelyek elengedhetetlenek a közép- és hosszú távú strukturális kihívások kezeléséhez. Az említett ajánlások továbbra is helytállóak, és a következő évi európai szemeszter éves ciklusa során folytatódik nyomon követésük. Ez a beruházásokkal kapcsolatos gazdaságpolitikákkal összefüggő ajánlásokra is vonatkozik. Ez utóbbi ajánlásokat figyelembe kell venni a kohéziós politikai finanszírozás 2020 utáni stratégiai programozása során, beleértve a jelenlegi válsághoz kapcsolódó enyhítő intézkedéseket és exitstratégiákat.

(25) Az elmúlt években a portugál bankrendszerben több átfogó javulás volt tapasztalható. A nyereségességi mutatók javultak az ágazat hatékonyságának növelésére, valamint a céltartalékok és értékvesztések csökkentésére irányuló erőfeszítéseknek köszönhetően. A javuló nyereségességre tekintettel a bankrendszer tovább haladt a tőkemegfelelési mutatók megerősítése felé vezető úton. A szavatolótőke szintje azonban még mindig az uniós átlag alatt van. A nemteljesítő hitelek aránya továbbra is követi a többéves csökkenő tendenciát, de még így is kétszerese az uniós aránynak. A jövedelemtermelő kapacitás továbbra is kihívást jelent az alacsony kamatlábak és a változatlanul magas eladósodottság jellemezte gazdaságban. Mostanában a meggyengülő gazdaság, a Covid19-válság és az alacsony kamatkörnyezet kihívások elé állítja a bankszektort, és ez tükröződni fog a nyújtott hitelek minőségében. Ezenkívül a portugál bankoknak továbbra is vannak kitettségeik olyan területeken, amelyek rendkívüli mértékben függenek a nyersanyagárak, nevezetesen az olajárak alakulásától. Ez a kitettség érzékeny a piaci kockázatra, a devizaárfolyam- és hitelkockázatra, és befolyásolhatja az e földrajzi területeken érdekeltséggel rendelkező vállalkozásoknak nyújtott hitelek minőségét.

(26) Megállapították, hogy az elhúzódó fizetésképtelenségi eljárások jelentik az egyik fő tényezőt, amely megakadályozza, hogy a bankok gyorsan kezeljék a nemteljesítő hitelek meglévő állományát. Az elhúzódó fizetésképtelenségi eljárások jelentősen befolyásolják ezen eszközök másodlagos piaci árazását is, mivel a hitelezőknek teljesített kifizetésekben mért eredmények nem kielégítők. A nemteljesítő hiteleken belül továbbra is folyamatosan magas (körülbelül kétharmad) a vállalati hitelek aránya, amelyek esetében a legkevésbé van lehetőség gyors, sztenderd megközelítésre. Az elmúlt években mind a fizetésképtelenségi, mind a polgári jogi végrehajtási eljárás többször módosult. A további – különösen az indokolatlan késedelmet érintő – kiigazítások mind a hitelezők, mind a hitelfelvevők számára segítséget jelentenének, ez utóbbiak tiszta lappal indulhatnának.

[10] SWD(2020) 251 final.

(27) Az európai szemeszter szolgál keretként a folyamatos gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációhoz az Unióban, amely hozzájárulhat a fenntartható gazdasághoz. A tagállamok 2020. évi nemzeti reformprogramjukban számba vették az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak végrehajtása terén elért eredményeket. Az alábbi ajánlások teljes körű végrehajtásának biztosításával Portugália hozzá fog járulni a fenntartható fejlődési célok megvalósítása terén elért előrelépéshez, valamint az unióbeli versenyképes fenntarthatóságra irányuló közös erőfeszítésekhez.

(28) A gazdasági és monetáris unió gazdaságai közötti szoros koordináció kulcsfontosságú a Covid19-világjárvány gazdasági hatásából való gyors kilábaláshoz. Mivel Portugália pénzneme az euró, továbbá figyelembe véve az eurócsoportban folytatott megbeszéléseket, Portugáliának gondoskodnia kell arról, hogy szakpolitikái továbbra is megfeleljenek az euróövezetre vonatkozó ajánlásoknak és összhangban legyenek a többi euróövezeti tagállam szakpolitikáival.

(29) A 2020. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte a portugál gazdaságpolitikát, és az elemzést közzétette a 2020. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2020. évi stabilitási programot és a 2020. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Portugáliának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. Figyelembe vette nemcsak ezek Portugália fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája vonatkozásában képviselt jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintettel arra az igényre, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szintű szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.

(30) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi stabilitási programot, és véleményét[11] különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi.

(31) A Bizottság által elvégzett részletes vizsgálat és ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2020. évi nemzeti reformprogramot és a 2020. évi stabilitási programot. A jelen ajánlások figyelembe veszik a világjárvány kezelésének és a gazdasági fellendülés megkönnyítésének szükségességét, ami az első szükséges lépés ahhoz, hogy ki lehessen igazítani az egyensúlyhiányokat. A Bizottság által az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke alapján azonosított makrogazdasági egyensúlyhiányokat közvetlenül kezelő ajánlásokat az 1., 2., 3. és 4. ajánlás tartalmazza,

AJÁNLJA, hogy Portugália 2020-ban és 2021-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Az általános mentesítési rendelkezéssel összhangban hozzon meg minden szükséges intézkedést a világjárvány hatékony kezelése, a gazdaság működőképességének fenntartása és az elkövetkező helyreállítás támogatása érdekében. Amint a gazdasági feltételek lehetővé teszik, folytasson a prudens középtávú költségvetési pozíció megvalósítására és az adósság fenntarthatóságának biztosítására irányuló költségvetési politikát, a beruházások fokozása mellett. Erősítse meg az egészségügyi rendszer ellenálló képességét, valamint biztosítsa a minőségi egészségügyi ellátáshoz és a hosszú távú gondozáshoz való egyenlő hozzáférést.

2. Támogassa a foglalkoztatást, és helyezze előtérbe a munkahelyek megőrzését célzó intézkedéseket. Biztosítson elegendő és hatékony szociális védelmet és jövedelemtámogatást. Támogassa a digitális technológiák használatát a minőségi

[11] Az 1466/97/EK tanácsi rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerint.

oktatáshoz és képzéshez való egyenlő hozzáférés biztosítása és a vállalkozások versenyképességének fokozása érdekében.

3. Hajtsa végre a vállalkozások, különösen a kis- és középvállalkozások likviditáshoz való hozzáférésének biztosítását célzó ideiglenes intézkedéseket. Ütemezze előre a kiforrott közberuházási projekteket, és mozdítsa elő a magánberuházásokat a gazdaság helyreállításának elősegítése érdekében. Helyezze a beruházások középpontjába a zöld és digitális átállást, mindenekelőtt a tiszta és hatékony energiatermelés és -felhasználás, a vasúti infrastruktúra, valamint az innováció előmozdítását.

4. Növelje a közigazgatási és az adóügyi bíróságok hatékonyságát.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök